

## ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

**Фостолович Валентина Анатоліївна,**  
д.е.н., професор кафедри економіки, менеджменту,  
маркетингу та готельно-ресторанної справи  
**Черниш Марина Олександрівна,**  
здобувач 2-го магістерського рівня вищої освіти,  
Житомирський державний університет ім. І. Франка

**Вступ.** Реалії сьогодення спонукають до підвищення цінності патріотичного виховання учнів у системі освітнього процесу учнів початкової школи. Розбудова української державності основана на формуванні патріотичних поглядів та формуванні національної ідентичності з початку навчання та формування свідомості громадян. У даному дослідженні представлено авторську програму патріотичного виховання учнів в освітньому процесі початкової школи.

**Ключові слова:** Початкова школа, освітній процес, виховання, патріотичне виховання.

**Ціль роботи.** Ціллю роботи є визначити потребу та доцільність патріотичного виховання в сучасних реаліях даного етапу становлення Української держави. Необхідним є визначити основні методи та інструменти патріотичного виховання учнів початкової школи.

Важливим завданням стало розробити алгоритм реалізації авторської програми «Я люблю свою країну: патріотичні цінності для молодших школярів» та виокремити базові ціннісні орієнтири реалізація цілей початкової освіти які передбачено Державним стандартом початкової освіти.

В умовах жорстокої війни Росії проти України виникла нагальна потреба пошуку інструментів формування національної ідентичності через патріотичне виховання учнів початкової школи. Уніфікація моделі освітнього процесу в

даному напрямку на усій території нашої держави слугуватиме дієвим засобом в формуванні відповідального відношення до культури, національних цінностей, сили духу та почуття любові до власної Батьківщини.

Ресурси та інструменти виховання дітей у школі є основою для їх наповнення знаннями національної культури та в цілому загальнолюдської культури.

Освітній процес сучасної програми освіти у школі оснований на принципі свободи вільного вибору життєвих орієнтирів, а також поєднує у собі інтереси:

- особистості,
- суспільства,
- держави,
- нації.

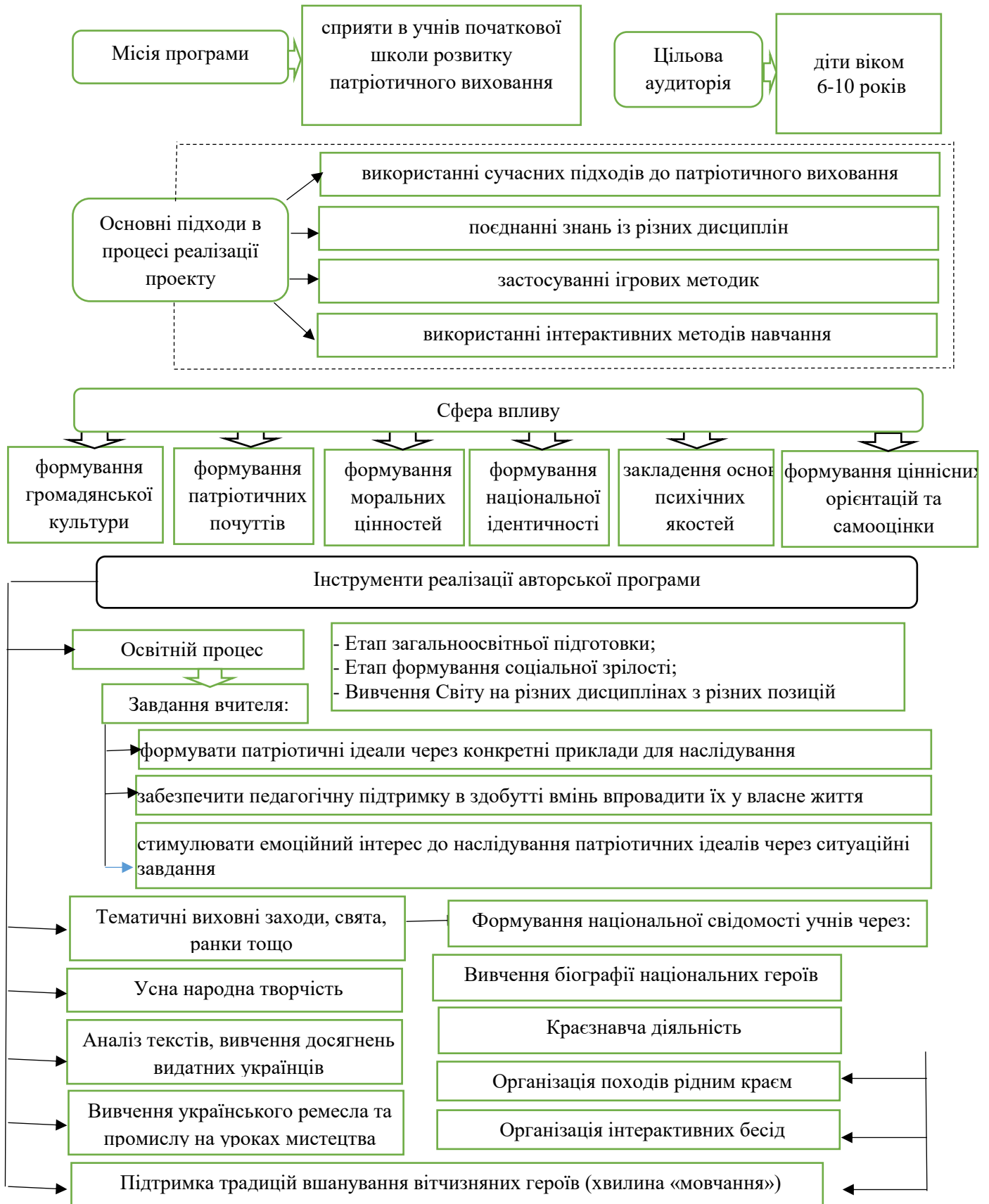
І. як наслідок, головною місією школи є виховування справжнього патріота власної країни, який буде насамперед гідним громадянином, готовим у будь-яку хвилину захищати її.

Нами представлено авторську програму «Я люблю свою країну: патріотичні цінності для молодших школярів», місією якої є сприяти в учнів початкової школи розвитку патріотичного виховання. Дана програма розроблена із врахуванням специфіки вікових особливостей та потреб дітей віком від 6 до 10 років.

Проект оснований на:

- використанні сучасних підходів до патріотичного виховання;
- поєднанні знань із різних дисциплін;
- застосуванні ігрових методик;
- використанні інтерактивних методів навчання.

На рисунку 1 нами представлено Алгоритм реалізації авторської програми «Я люблю свою країну: патріотичні цінності для молодших школярів».



**Рис. 1. Алгоритм реалізації авторської програми «Я люблю свою країну: патріотичні цінності для молодших школярів»**

Найбільш сприятливим періодом формування в учнів самооцінки та ціннісних орієнтацій, психічних якостей та національної ідентичності, громадянської культури та патріотичних почуттів, що і є сферою впливу реалізації авторської програми.

Безперечним інструментом досягнення вищезазначених результатів виступає загальний освітній процес, який через призму різних дисциплін показує різні способи функціонування та існування Світу, формуючи в учнів соціальну зрілість.

Даний період вчитель повинен забезпечити:

- 1) формування патріотичних ідеалів через приклади конкретних особистостей для наслідування;
- 2) забезпечення педагогічної підтримки в системі здобуття вмінь впровадити їх у власне життя;
- 3) стимулювати емоційний інтерес учня в наслідуванні патріотичних ідеалів через реалізацію різних ситуаційних завдань.

Аналогічну думку висвітлює у своїх дослідженнях Гільберг Т., Тарнавська С., Хитра З., Павич Н. [1].

Ціннісні орієнтири реалізація цілей початкової освіти які передбачено Державним стандартом початкової освіти цілковито сприяють:

- розвитку здатності зберігати власну гідність,
- вмінню захищати власні права та права інших;
- застосувати рішучі дії в ситуаціях загрози як гідності, так і здоров'ю;
- сприймати себе як невід'ємну частину громади;
- відповідально спілкуватися із ровесниками й дорослими;
- здійснювати вибір обдуманого та виважено;
- приймати участь у житті спільноти, до якої є приналежним;
- бути свідомим у подіях суспільного й політичного життя країни.



**Рис. 2. Базові ціннісні орієнтири реалізація цілей початкової освіти які передбачено Державним стандартом початкової освіти**

Джерело: Узагальнено автором на основі [2]

Ми вбачаємо потребу у інтегруванні інноваційних підходів на шляху до формування патріотизму в учнів початкової школи.

Інтегрування в освітній процес тематичних виховних заходів, проведення свят, ранків та вечорів з елементами національних традицій сприяють розвитку у школярів національної свідомості.

Емоційна прив'язаність до Рідного Краю формується також під час участі в краєзнавчій діяльності та під час походів історичними місцями нашої країни, яка надзвичайно багата ними.

Підтримка народних цінностей через проведення різних гуртків, фольклорних груп із усної народної творчості

Вивчаючи національні здобутки формуємо в учнів глибоку повагу до країни в цілому.

Вивчення українського ремесла та промислу на уроках мистецтва сприяє вивченню спадщини народних майстрів.

Навчання медіаграмотності в часи інтенсивного використання інформаційного простору повинно стати інструментом у формуванні національної свідомості та патріотизму.

Проведення зустрічей із військовими, родинами героїв, волонтерами, постраждалими від війни – особливий інструмент у формуванні в учнів патріотичного ставлення до власної країни.

Майстер-класи за участю волонтерів сприяють розбудові соціальних зв'язків та формують шанобливе ставлення та відчуття відповідальності у дітей, стимулюючи їх ініціативність і готовність жертвувати (майно, час та інше) реалізуючи альтруїстичні вчинки.

Організації флешмобів на підтримку загальнонаціональних ініціатив та проведення акцій підтримки ЗСУ є своєрідним методом формування патріотичного ставлення до загальноукраїнської ідеї.

Створення внутрішньошкільських організацій та таборів із принципами національних цінностей, поваги до звичаїв і атрибутів української культури та цінностей стають інноваційним інструментом патріотичного виховання за умови їх не примусового інтегрування у загальний освітній процес.

Отже, патріотичне виховання сприяє розвитку національної ідентичності, формуванню ідеалів свободи й рівності, а також створює навички поваги до людської гідності, любові до української мови, навикам медіаграмотності яка забезпечить інформаційну безпеку в середовищі спілкування учнів початкових класів. Визначені інструменти забезпечують формування в учнів початкової школи національної свідомості та відчуття «правильного» патріотизму.

### **СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:**

1. Гільберг Т., Тарнавська С., Хитра З., Павич Н. Навчально-методичний посібник. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 3-4 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу. Київ: Видавництво Генеза, 2020. 240 с. URL: <http://surl.li/enpuu>. (Дата перегляду: 19.10.2024)

2. Державний стандарт початкової освіти: Постанова Кабінету Міністрів України № 688 від 24.07.2019 р. *Верховна рада України*. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018- %D0%BF#n12](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#n12)

3. Фостолович В. А., Черниш М. О. Напрямки та інструменти підвищення медіакультури та медіаграмотності у початковій школі. *Розвиток бізнесу в контексті європейської інтеграції: глобальні виклики, стратегічні пріоритети, реалії та перспективи* [Електронне видання]: матеріали Міжнар. наук.- практ. конф., 07 червня 2024 р. / Держ. біотехнологічний ун-т. – Харків, 2024. – С. 433-436. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/40391/>